

СЕКЦІЯ 13. ЕКОНОМІКА ФІРМИ

Бостанжи М.В.

студентка

Артюх О.В.

кандидат економічних наук, доцент

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

ФАХІВЦІ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ В ІНВЕНТАРИЗАЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ

Кожне підприємство, організація у тій чи іншій мірі один раз на рік перед складанням фінансової звітності мусить провести інвентаризацію власних активів та зобов'язань. Відомо, що існує метод фактичного та документального контролю. Якщо проводиться інвентаризація об'єктів, основним завданням якої є виявлення фактичної наявності цих об'єктів в натурі, виявлення надлишків або недостачі цінностей, а також зіставлення фактичної їх наявності з даними бухгалтерського обліку, то вона належить до методу фактичного контролю. У разі якщо ж описується правильність записів на рахунках обліку за допомогою звірки документів в такому випадку подібну інвентаризацію можна віднести до методів документального контролю. Оскільки підприємства можуть провести цю процедуру як за власної ініціативи, так і за вимог органів державного контролю, що вносить свої особливості, то на сьогоднішній день це питання не втратило своєї актуальності.

Вивченню проблемних аспектів, що пов'язані з проведенням інвентаризації, присвячено багато робіт відомих українських та зарубіжних науковців, до них можна віднести праці: С. В. Бардаш, Ф. Ф. Єфімова, М. В. Дмитрієв, В. Ф. Палій, В. С. Рудницький, Я. В. Соколов, В. В. Сопко, О. А. Шпик і інші. Однак, залишається чимало теоретичних і практичних труднощів, які до сих пір не повною мірою є висвітлені.

Метою дослідження є виявлення проблемних аспектів взаємодії фахівців державного контролю в інвентаризаційному процесі підприємств.

Згідно Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» органам державного фінансового контролю дана можливість «вимагати від керівників підконтрольних установ, що перевіряються проведення інвентаризацій основних фондів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і розрахунків» [1]. Відомо, що інвентаризаційна комісія складається з працівників підприємства, а на чолі інвентаризаційної комісії стоїть, як правило, директор. Фахівці державного

контролю не є працівниками об'єктів перевірок, тобто вони не включаються до складу інвентаризаційної комісії. Згідно з вимогами п. 16 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами» № 550 від 20.04.2006 р. – посадові особи мають право вимагати від керівників об'єкта контролю про проведення інвентаризацій в присутності, а не за участі посадових осіб та за участю матеріально відповідальних осіб [2]. Таким чином, виникає проблема в тому, що представник державного контролю може тільки спостерігати за процесом інвентаризації, не приймаючи в ньому участі та ніяким чином не впливаючи на результати інвентаризації. Згідно з цим виникає досить цікаве питання, у чому ж саме реалізує себе представник державного контролю при проведенні інвентаризації, якщо він буде просто спостерігачем, не маючи права проводити власноруч інвентаризацію або контролювати сам інвентаризаційний процес? На вітчизняних підприємствах, досить розповсюджена практика, коли бухгалтера, знаючи заздалегідь про перевірку, готують інвентаризаційні описи, в яких зазначаються цінності, що обліковуються за матеріально відповідальною особою на певну дату. Якщо фахівець державного контролю не має права проводити власноруч інвентаризацію, він не може бути впевнений в якості та достовірності результатів інвентаризації. При самій фактичній інвентаризації, коли на неї присутній представник державного контролю, члени інвентаризаційної комісії, як правило, тільки механічно дублюють ці самі дані у графі «фактично», які заздалегідь підготовлені [3, с. 19]. Тому, будучи лише спостерігачем за інвентаризацією, неможливо перевірити цей факт, з цього можна зробити висновок, що не можна напевно стверджувати, що інвентаризація проведена правильно, не була заздалегідь проведена та не були підготовлені результати по неї. На нашу думку, не буде зайвим переконатися, що бухгалтерією до початку інвентаризації завершено обробку всіх документів про надходження і видачу матеріальних цінностей, проведено відповідні записи в регістрах аналітичного бухгалтерського обліку і визначено залишки на день інвентаризації.

Бажано аби представник державного контролю міг особисто приймати участь під час проведення всіх інвентаризацій від їх початку до завершення. Таким чином він зможе контролювати інвентаризаційний процес в цілому та зокрема, з'ясовувати різні контрольні питання. Так, уповноважений державного контролю може:

- спостерігати за тим, чи здійснюється огляд цінностей в натурі, їх підрахунок, зважування, обмір, чи не переносилися цінності з одного приміщення в інше перед приходом інвентаризаційної комісії;
- інспектувати, чи не існують випадки, коли не включаються до інвентаризаційного опису певні цінності за усним поясненням матеріально відповідальної особи, що це майно не належить об'єкту контролю;
- перевіряти та підраховувати цінності, аби вони не записувалися двічі, щоб приховати нестачу;

– перевіряти первинну документацію, аби запобігти виписуванню під час інвентаризації безтоварних накладних з метою приховування недостач або надлишків тощо [4, с. 48].

На наш погляд, необхідно саме на законодавчому рівні змінити вимоги до проведення інвентаризації, що включатимуть у себе право проводити інвентаризацію органами державного контролю. Це дозволить проводити інвентаризацію більш прозоро, незалежно, при цьому контролюючі органи держави не будуть виступати зацікавленою стороною при фіксуванні результатів. У цьому випадку можна було б уникнути викривлення обліку та звітності, фактів зловживань співробітниками керуючих посад.

Проблеми, котрі висвітлені в даній публікації, на наш погляд, можуть стати підґрунтям для подальших досліджень у напрямку удосконалення контролю на вітчизняних підприємствах.

Список використаних джерел:

1. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю» в Україні: Закон України № 5463-VI від 16.10.2012 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.
2. Порядок проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами: Постанова Кабінету Міністрів України № 550 від 20.04.2006 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-%D0%BF>.
3. Іорданов В. Інвентаризація на підприємстві: хто, де, коли / В. Іорданов // Все про бухгалтерський облік. – 2014. – № 114. – С. 19.
4. Золотухін О. Інвентаризація на підприємстві / О. Золотухін // Вісник податкової служби України. – 2015. – № 47. – С. 48.

Голик В.Р.

аспірант кафедри бухгалтерського обліку

Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана

м. Київ, Україна

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ СПРЯМУВАННЯ

УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Результативність прийняття управлінських рішень у процесі господарської діяльності підприємства зумовлює необхідність перманентного удосконалення функціональних підходів до організації управлінського обліку. У науковій літературі окреслюють низку функцій управлінського обліку, зокрема інформаційна, контрольна, аналітична, прогнозна, комунікаційна.

Особливості організації управлінського обліку, у процесі дослідження, нами розглянуто через призму його функціонального спрямування. Так,